

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

22 de Decimis parœchis debitis, & earu[m] institutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

De Decimis parochis debitis, & earum institutione. Cap. 22.

qui statuit solui decimas a sacerdotibus possidentibus pro rata pretii, quod a venditione vel locatione fructuum acceperunt, in ca. 1. §. declaramus autem, de decim. in extrava. communib. subductis etiam sumtibus, qui in colligendis & excolendis fructibus impenduntur, in hac singulariter decima, dicit Clement. 1. §. in siluendo. Cui tamen sancti harypa quotidianæ obstitunt. Quo tempore cessare potius debeat tunc privilegium, quod onerosum & durum nimis sit, cap. suggestum, de decimis, cap. quid per nouale, de verborum significat. Et quando alteri subueniri non potest sine alterius latione, iustus est alterum non iuuare, quam alium lædere, cap. denique, 1. §. qualis, 5. caso, primum. 2. 2. quæst. 2. Nam hoc natura introductum, ne quis cum alterius iniuria locupletetur, l. nam hoc natura de condic. in debuit. l. iura natura. de regul. iur. in P. Quocirca & Clemens V. Pontifex maximus, in concilio Vienne si modum exigendi has decimas statuit, vt secundum taxationem communem & consuetam beneficiorum in locis vbi sunt, exigantur in pecunia seu moneta vsitata in eo loco, non in fructibus, Clement. 1. §. est autem, de decim. in Extrava. communib. neve exactores decimarum, pignoris, vel distractionis gratia capiant libros, calices, & alia ornamenta ecclesiis deputata; Clem. 2. de decim. in Clem. Notat interpres gloss. fin. in d. Clem. 2. de decimis, & in declarationibus concilii contineri, ne qui non soluant decimas, per secularium cogantur potestatem: nisi non soluentis tanta esset rebellio vt opus fuerit illius auxilium implorare, ob ecclesiasticæ censuræ contentum.

10. §. Declarauit & Bonifacius octauus, quæ beneficia immunita sunt a decimis istis, propria constitutione, in cap. 1. de decim. in Extrava. com. lib. 3. Arque eximit ab illis, fructus leprosiarum & hospitalium, quibus pascuntur infirmi & pauperes: Monialium & aliorum regularium fructus, vitæ illorum deputatos. Seculares & clericos, quorum anni fructus non excedunt summam septē florenorum: Item xenia prelati & aliis personis ecclesiasticis facta. Excipit quoque a decima hæc eos qui pensiones accipiunt a beneficiis pro iusta mercede, seu pro remuneratione obsequii præstiti vel præstandi, atque pro illis eadem præstare debere tradit, qui pensiones dant, d. extrava. 1. §. de p'scrib. & agnorum, de decim. ver. si autem personis. Item & ea immunita sunt, quæ pro visitatione seu procuracione in vicualibus præstantur prelati, pro quibus & soluit qui dat, non qui accipit. Item cautum, ne soluantur de oblationibus & elemosynis quæ sunt in opus fabricæ ecclesiasticæ, de extrava. 1. §. de elemosyn. nec de redditibus confratriarum, d. Clement. 1. §. similit. nec de similibus, vide gloss. in cap. 2. in verb. si beneficiorum, de decim. ap. Cle. Rex quoque; nolter sancit 23. Aprilis 1548. Senatores magni concilii clericos, eximi ratione beneficiorum a contributione harum decimarum, nisi abbas vel episcopus possiderent.

11. §. Solui tamen ab aliis debent, etiam de fructibus, ex quibus sunt quotidianæ distributiones, ex Clem. 1. §. & quis non occurrat.

12. de decimis in extrava. communib. Porro, si inuenio vsitum harum decimarum aliquando inter regum gentiliū fraudes & technas: veluti cum Chabrias Arheniensis Iaconi Ægyptiorum regi bellum gerenti, & pecuniis indigenti consuluit, vt aliquis diceret sacerdotibus oportere tum ex sacris nonnulla, tum etiam sacerdotum multitudinem sacris iniuriarum, submoueri propter impensam: quod audientes sacerdotes, cum vellent omnes penes se quisque sacrum manere, pecunias tam communes quam priuatas adferabant: Verum is, vbi ab omnibus accepit, tum iussit illis imperati decimam duntaxat partem eius, quæ ante hæc soliti essent, tam in seipsum, quam in sacrum impendere: reliquas vero nouem partes, sibi ipsis foenerarentur, donec quod aduersus regem Persarum gerebatur bellum finem acciperet, Arist. lib. 2. Oeconom.

De Annatis. Cap. 21.

1. Decima quædam date a ministris ecclesie summis sacerdotibus ex decimis Ecclesiasticis.

1. Alia tamen sunt decimæ, quæ a ministrorum seu Leuitarum portionibus, seu ex eorum decimis dabantur sacerdotibus, D. Hieron. super Ez. eob. in c. 1. de decim. seu summo sacerdoti. Sic enim scriptum est præceptum Dei, filiis Leui dedi omnes decimas s'p' actis, Num. c. 18. in possessionem pro ministerio, quo seruiunt mihi in tabernaculo sacerdotis. Et paulo post, præcipe Leuitis atq. denuntia, cum acceperitis a filiis s'p' ael decimas, quas dedi vobis, & primitias eorum, afferte domino, id est, decimam partem decimæ, vt reputeur vobis in oblationem primitiuarum, tam de arvis, quàm de vrbicularibus: & de vini, & quorū accipitis primitias afferte domino, & date ea Aaroni sacerdoti.

1. Decima quid.
2. De institutione decime huius.
3. Præstatione decime, bona & opes crescere, & non præstationis, mala.
4. Quis, & quomodo inter Christianos decimas distribuerit sacerdotibus.
5. Decimas etiam suorum deorum sacerdotibus soluisse gentiles exemplis docetur.
6. Vnicuique damnata sententia de decimis adimentis prelati ob illorum vitia.
7. De decimis soluentis lege Francica.

Decimæ tamen, quæ a Christianis præbentur, communi iure, sunt omnium bonorum legitima quæsiturum quota pars, Deo diuina constitutione debita, secundum Cardinalem, Cardinalis, consil. 26. Quæ finitio sequentibus abunde explicatur. Primum etenim institutio decimarum, quæ præbentur vitis cultui diuino Deique ministerio assidue, noua non est: sed ab omni tempore. §. Sub t lege nature namque soluta: a piis vitis sunt: vt Abraham sacerdoti Dei altissimi Melchisede cho, ex manibus omnibus hostium deuictorum dedisse fertur, Genes. 14. ad Hebr. 7. Dixitque Iacob ad Deum, cunctorum que dederis mihi, decimas offeram tibi, Gen. 28. In lege Moysi, primitias & decimas tuas, inquit Deus, non rardabis offerre, Exod. 22. Et rursum, omnes decime terre, sive de pomis arborum, sive de frugibus, domini sunt, & illi sanctificatur, Leuit. 27. Omnium decimarum bouis, & ouis, & capra, quæ sub pastoris virga transiunt, quicquid decimum venerit, sanctificabitur domino: Non eligitur nec bonum nec malum, nec altero commutabitur: si quis mutauerit, & quod mutatum est, & pro quo mutatum est sanctificabitur domino. Hanc portionem sibi Deus retinuit ex rebus, non quod illis egeat, quia omnis illius sunt, & nullus indigus est, & ipse hac ratione ait, Psal. 49. Non accipiam de domo tua vitulos, neq. de gregebus tuis hircos: quoniam meæ sunt omnes fera siluaris, iumenta, in montibus & boues, cognoui omnia volatilia caeli, & pulcritudo agri mecum est, &c. Verum in signum dominici iuperioris voluit sibi solui, non ad præmium, sed ad honorem, e. decima. 16. q. 1. c. 1. in 2. de decim. quo lætatur Deus veluti auctor & largitor bonorum fideli obsequio declaratus. §. Accedit tamen ideo pie decimas largientibus bonorum incrementum, Malach. 3. vt contra, subrahentibus, veluti ingratas & perfidas dispensatoribus, qui talem eum profiteri nolint, & quæ habent admittit, & quod non datur Christo, capit sicut, c. maiores. 16. q. 7. d. c. decima. 16. q. 1. Et Rabi Hebræorum dicunt, in Pirke abot seu in capitulis patrum, c. 3. מַגְּנֵי סֵרוּתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַגְּנֵי סֵרוּתוֹ, magne serot seiag ligno ser, id est, decimas esse septem diuitiis, ne vide licet de fluant. Et rursum, tradit septem genera pecnarum venire in mundū, propter septem potissimas præuaricationes: cum scilicet quidam decimas pendunt, quidam non pendunt. Et tum ingratis fames ob prohibitam pluuiam: cum vero alii esuriunt, alii saturi sunt, efficientes vt non redantur decimæ, tum certe fames, quæ ex tumultu seu seditione, & quæ ex prohibita pluua venit, &c. in Pirke abot. c. 5. Persuasum & Ethnicis ex decimis oblati Deo, quem tamen verum non colebant, augeri opes. Sicut narrant Herculem priscum in Euandriæ ara decimas soluisse, & in foro boario, illi aræ proximo, etiã ex voto posteritatem fecisse decimam, atq. receptã opinionem, vt qui veller diues fieri, solueret decimas Herculi. Et hinc M. Luculli factas opes, Phitarcb. in proble. 17. Pomp. Latius, si de sacerdotiis, dum agit de Pinaris & Potitii. Macrobius lib. 3. Saturn. c. 12. quoq. re. titimonio M. Terentii Varronis in ea satyra, quæ inscribitur de re rustica, maiores ait solitos decimam Herculi vouere, nec decem dies intermittere, quin pellicerent populum ad æp'ia, & cū corona laurea dimitterent cubitum, Et Sylla ex vniuersis fortunis decimam Herculi sacrificauit, Phitarcb. in sine vita Sylla. Vocat Plautus in Trinumo hanc decimam, partem Herculanæam. Mihi detraxi, inquit, partem Herculanæam. Et ipse quoque meminit ex voto & Herculi decimam dari in s'cho.

13. de decimam partem ex voto Herculi Polluceam.

Ex quibus mihi etiam constare videatur, decimam partem, non quidem ex lege gentiliū a quibuscunq. aliquando & sibi debitam: sed ex voto, quod inducebat obligationem, vt ait Vlpianus, in l. 2. §. si de pollic. lib. 50. P. rit. 12. Sicut & ante legem scripta, a Mole traditam, nulla alia videbatur decimarum exactio potestata, quam ex voto, vt liquet ex cap. 14. & 28. Geneseos, sacerdotibus

tamen datas, & apud gentiles aliquos, ex more & quadam lege. poterit nihilominus sustineri & constare ex Plinio, vt mox dicemus. Has decimas Deus iure proprio dedit Leuitis, & illis qui suo culcui potissimum deseruirent, Numer. c. 18. c. causa Carpenfis, de verb. sign. Et proinde illis solis non laicis, debita, cap. prohibemus. Et c. quamuis, de decim. can. 1. 16. q. 1.

4 ¶ Translato ¶ sacerdotio in fidem Christianam, quando licuit per pacatas persecutionum tyrannorum aucto numero creditu, Romæ Euaristus Pontifex maximus, primum, Platinam Euaristo. Meminit & Cyprian. lib. 1. epist. 9. constituit curiones, & per loca distribuit, qui præberent sibi commissis sacramenta, & eos ab illis nutriri statuit, vnde patochi dicti sunt a mutua præbitione alimentorum & sacramentorum, unde & παροχων, a præbendo. Deinceps Dionys. 266. idem facere per vniuersum orbem tentauit, distribuitque loca, assignatis personis ecclesiasticis pro reditibus, decimis prædiorum, quæ intra limites locorum distinctorum cõtinebantur, c. 1. Et c. ecclesiis, 13. q. 1. c. 1. 9. c. dist. c. episcopi. 80. dist. c. pastoralis, de his que sunt a prela. sine consen. capi. Polydor. Vrg. lib. 4. c. 9. de inuentor. rer.

5 ¶ Gentiles ¶ quoque in more positum habebant, suis sacerdotibus decimas, vt Dei ministris, offerre. Sicq; scribit Plinius, lib. 12. c. 14. ex thure quod ex Arabia Sabotham deferretur, decimas cui-dam apud illos fictrio Deo, quem vocabant Sabin. non pondere sed mensura sacerdotis capere solitos. Et iterum, Plin. lib. 12. c. 19. ex Cynamono apud Ægyptios, eis diuidi decimas tradit. Memorat Herodotus, lib. 1. Cyrum ad portas ciuitatis Lydorum quam discipiebant milites, ex suis satellitibus custodes posuisse, qui vetarent exportari opes, vt earum decimæ Ioui necessario redderentur. Proinde nec iusta possidentium bona, querela est, qui dum sibi iudicium gehennæ præparant, decimas retinent, vel non patiuntur dari curionibus aut aliis ecclesiasticis personis, quod illæ non probe, vt illis videretur, viuât, quod ve prauis vrbibus profundant, & auare petant, quodque aliquando diuites sint. Nam Deo non curionibus proprie debentur, etsi mali ii sint, & Dei nomine, c. quid dicam, 14. q. 4. c. forte, 14. q. 5. ad præbentium potius, quam recipientium vtilitatem soluuntur. Quod si curiones abutantur iudicium illis erit, c. clericos. Et seq. 1. q. 2. cap. illi, can. fin. 12. q. 1. at si non dentur, condemnatio diuina imminet. ¶ Et ¶ merito condemnata sententia erronea & hæretica cum aliis Wielefui in concilio Cõstantiensis, qua tuebatur decimas puras esse elemosynas, & propter peccata prælatorum, lib. 4. legum Francicarum c. 17. post illis adimi. In ¶ lege Francica statutum, vt nouas & decimas non solum plebei, sed etiam vassi, princeps, & comites soluunt ecclesiis: Et si contumaces sunt, in super & bannum regis soluant: Et si sapius iterando negent, beneficium amittant. Et rursum, d. lib. 4. legum Franc. cap. 39. vt plebani a presbyteris ecclesiarum ter monentur de soluendis decimis, quod si contempserint, ab ingressu ecclesie prohibeantur: Et si hoc non emendauerint, a ministris reipublice districti singuli per caput, sex solidos componant, & in super decimam dare cogantur. Et si iterum contempserint, tunc per publicam auctoritatem domus vel case eorum hinc sentur (puto interdicator) quosq; pro ipsa decima sicut supra dictum est, satisfaciant. Quod si domo rebelles vel contradictores esse voluerint, & supra ipsam hinc sentur propria auctoritate intrare præsumserint, tunc a ministris reipub. in custodiam mittantur, vsque dum componant, &c.

De quibus Decimæ ecclesiasticæ debita a parochis, & de distinctione earum. Cap. 23.

- 1 Decimarum diuisio in prædiales, personales, & mixtas, & que personales.
- 2 Prædiales que, & ex quibus debentur.
- 3 Mixta que, & ex quibus.
- 4 Generaliter de quibus pendenda decima.

1 G Enentis ¶ decimarum ecclesiasticarum quæ præstantur personis, ecclesie ministeriis, & cultui diuino infernentibus, tres sunt species generales, nempe personales, prædiales, & mixte. Personales sunt, quæ soluuntur ex fructibus seu ex rebus, vel lucro industria personæ quæ sitis: veluti de aduentibus ex officio, artificio, negotiatione, scientia, & similibus, quæ præbentur seu soluuntur ei ecclesie, in qua quis ecclesiastica percipit sacramenta, licet aliunde lucrum contigerit. c. ad apostolica, c. 20. §. noueris. cap. pastoralis, c. 28. de decim. lib. 3. Decretal. tit. 29. Offeretis, inquit Dominus, primitias & decimas manuum vestrarum, Deuter. c. 12. Et de omnibus quas sitis, c. ex transmissa, de decim. ¶ Prædiales sunt, quæ ex fructibus debentur, vt vini, frumenti, & aliorum frugum decimæ,

c. 1. c. ad apostolica, c. peruenit, de decim. ¶ Mixta ¶ quæ debentur habitacione eorum, quæ ex prædiis partim proueniunt, partim ex industria personarum: quales decimæ debita ex animalibus in eo loco vbi viuunt, ex quo alimenta percipiunt, & a personis custo diuntur, vel pascuntur, dist. capit. ad apostolica, & cap. pastoralis, c. commissum, de decim. In summa decimæ Deo pendenda sunt, vel eius ministris sacerdotibus, c. reuertimini, & cap. quicumque, 16. que est. 1. cap. quadragesima, de consecr. dist. in 1. §. cap. non est in potestate, de decimis. omnium rerum quas licite quis potest acquirere, c. ex transmissa, c. 23. de decimis. De prouentu ex molendino etiã vento molente, d. c. ex transmissa, & c. 5. eod. & alterius generis, de piscatione, sceno, lana, c. peruenit ad nos, eod. de omni fructu, & de apibus, c. nuntios, c. 6. eod. tit. c. ex parte, 21. eod. de venatione, de militia, decimas, 16. q. 1. Et can. quicunq; 16. q. 7. De notis viuariis autẽ, num debentur hodie decimæ, Papius placita senatus contraria notat, lib. 1. Rapod. aresto. tit. 1. 2. aresto. 5. ob constitutionem Philippi Augusti regis Galliarum, quæ prohibet omnem insolitam decimarum in Gallia exactiõnem. Porro ex turpi & impio questu decimas personales ecclesia respuere debet, vt ex arte meretricia, Deuter. c. 23. ibi, Non offeres mercedem, Et c. oblationes, 90. dist. & ab vlturis, ne videatur auctor mali Deus, cui decima offerenda est, quem eius quod acquirimus auctorem profitemur: & cui dicimus: quæ de manu tua suscepimus, hæc reddimus tibi: omne enim bonum optimum descendens a patre luminum, Jacob. 1. Item ne delinquendi occasio detur offerentibus, aut approbare delictum videatur, cano. miror. 17. q. 4. ante c. stantium. 16. q. 2. c. oblationes. 90. dist. Si tamen decimæ sint prædiales, recte a peccatoribus & ab inuoluntariis accipiuntur: quia agri benedictionem potius, quam personæ referunt, & veluti censum exhibent, c. de terris, de decim. Statuit & Synodus Tridentina, in vltima sessione, de reformat. general. c. 12. decimas in posterum sub excommunicationis pœna integre perfoluendas. Exprobat autem auaritiam Phariseorum Deus, sed non decimationem singulorum, dum ait, D. Matthæi, c. 23. vobis Scriba & Pharisæi hypocritæ, qui decimatis mentam, anethum, & cyminum, & reliquisis que grauiora sunt legis, iudicium & misericordiam, & fidem: oportuit hæc facere, & illa non omittere.

De Personis, a quibus soluenda decimæ. Cap. 24.

- 1 Personæ omnes sine exceptione debent decimas soluere.
- 2 Quomodo cogantur decimas soluere denegantes.
- 3 Colligendi fructus non sunt, nisi prius monentur Curio, vt interfit.
- 4 Vel mittat ad decimas colligendas.
- 5 Compensatio non obicitur a debente decimas futuras.
- 6 Ex quibus soluunt decimas abbates & monachi, & Iudæi, leprosi, Ecclesie.
- 7 Non soluunt decimas ex privilegio Cisterciensis monachi, Templaris, & alii quidam.
- 8 Privilegium non soluendi decimas a quo concedatur.
- 9 Privilegium non soluendi amittitur, solutione vna.
- 10 Privilegiati non soluendi decimas, alia contribunt ecclesiis, & quando.

Q Via ¶ ex institutione Dei diximus esse decimas, c. reuertimini. c. decima. 16. q. 1. c. omnes, decima, 16. q. 6. & ab omnibus esse soluendas, non difficile est statuere, vt tanquam debitum exigi possint, c. parochianos, c. 5. de decim. c. tua nobis, c. grauem, eod. c. decima, & c. statuiimus, 16. q. 1. can. qui oblationes, 12. q. 2. vel rei vindicatione per ecclesiam, tanquam earum dominam, c. moderamine, & ibi gl. in verbo, vindicant. 16. q. 1. vel conditione ex canone, vnde oritur actio personalis aduersus debentem soluere, vt ait Panorm. in c. tua. in 2. col. pen. de decim. A laicis itaque danda sine fraude, & ab episcopis, & ministris ecclesie discrete distribuenda, c. præter hoc, 23. dist. c. nullus. 16. q. 7. Neq; propter sacerdotes malos, vt plerique fallò persuadent, decimæ neganda, cum earum institutio præcipua & prima fuerit, non propter personas sacerdotum tantum, sed ob Dei præcipue honorem, & præbentium vtilitatem, vt supra diximus: & ita ecclesie potissimum nec ministrorum personis, sed officio eorum debita, can. si episcopus, 16. q. 6. ¶ Sunt quippe ¶ decimæ vota fidelium, pretia peccatorum, patrimonialia pauperum, can. quia. 16. q. 1. tributa egentium animarum, ca. decima, ead. 16. q. 1. & filius Belial, qui hoc prætextu excutere iugum diuinæ subiectionis nititur, atque sacrilegus æternæ damnationis in se sententiam prouocans, cap. 1. 16. q. 7. Et maledictio, Malachia, 3. Quid. Papa. decif. 166. Quare post admonitionem soluendi est ex-